

*Inger Schoonderbeek Hansen, Tina Thode Hougaard og Peter Widell (udg.):
14. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog, Århus 2012*

Resume:

Trykfordelingens implikaturer

Eva Skafte Jensen
Dansk Sprognævn

I ytringer som (1) og (2) med stærkt tryk på hhv. ”jeg” og ”har” – og ”op” – ligger det sandsynlige fokus på hhv. ”jeg” og ”har” snarere end ”op”, og det skønt alle trykstærke stavelser ifølge Grønnum er lige betonedeprominente.

(1) JEG har ryddet OP

(2) jeg HAR ryddet OP

Hvorfor fokus netop falder på ”jeg” og ”har” snarere end ”op”, kan forklares ved at inddrage de nyere udviklinger i implikaturteori som lanceret af Levinson (1995, 2000) og yderligere bearbejdet af Nielsen (2005, 2010). To af Levinsons tre heuristikker er særlig interessante i denne sammenhæng, nemlig de såkaldte I- og M-heuristikker. Levinson siger at de kan ses som hinandens modsætninger; jeg kalder dem ”princippet om det upåfaldende” (I-heuristikken) og ”princippet om det påfaldende” (M-heuristikken). Levinson og Nielsen siger ikke noget om trykfordeling i en ytring, men det ligger lige for at se på en ytrings trykfordeling i lyset af de to nævnte principper: Uspecificeret fokus er knyttet til ”princippet om det upåfaldende”, og specificeret fokus er knyttet til ”princippet om det påfaldende”. I mit indlæg vil jeg vise hvordan dette kan belyse hvorfor det er ”jeg” og ”har” snarere end ”op” der er bærer af fokus i (1) og (2).

Eva Skafte Jensen

Litteratur

- Jensen, E. S. (2012) Trykfordelingens implikaturer. Betydningsbærende og meningsbærende tryk. *NyS* 42:116-147.
- Levinson, S. C. (1995) Three levels of meaning. F. R. Palmer (red.) *Grammar and Meaning*. Cambridge: Cambridge University Press:90-115.
- Levinson, S.C. (2000) *Presumptive meanings. The theory of generalized conversational implicature*. Cambridge, Massachusetts & London, England: MIT Press.
- Nielsen, N.M. (2005) Argumentationens tomme pladser. Implikatum eller forpligtelse? J. Cramer, M. Kunøe & O. Togeby (red.). *Teorien om alt og andre artikler om sprog og filosofi*. Århus: Wessel & Huitfeldt:313-326.
- Nielsen, N.M. (2010) *Argumenter i kontekst: introduktion til pragmatisk argumentationsanalyse*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.